

NHIỀU TÁC GIẢ

NHỮNG NHÀ
KHOA HỌC
VIỆT NAM TIÊU BIỂU

CHIA SẺ TRI THỨC, THẮP SÁNG TÀI NĂNG

VIETNAMESE
TYPICAL
SCIENTISTS

SHARING KNOWLEDGE AND LIGHTING TALENTS

NHÀ XUẤT BẢN
THANH NIÊN

MỤC LỤC

1.	GS.TS.BS NGUYỄN VĂN CHỪNG <i>Chân dung một bác sĩ yêu nghề</i>	5
2.	GS.VS LƯƠNG NGỌC HUỖNH <i>Kỹ nhân võ học, danh y tài hoa</i>	13
3.	GS.TS.NGŨT NGUYỄN THÊ HÙNG <i>Sáng mãi chữ “Tâm” một người thầy</i>	27
4.	GS.TSKH HOÀNG VĂN KIỂM <i>Nhịp cầu tri thức của Việt Nam trên con đường hội nhập công nghệ thông tin</i>	37
5.	GS.TSKH.NGND PHƯƠNG LŨU <i>Sự nghiệp khoa học và tấm lòng giáo sư</i>	53
6.	GS.TS NGUYỄN ĐỨC THÀNH <i>Sâu nặng một tấm lòng đam mê với công nghệ sinh học</i>	63
7.	GS.TS.GVCC.NGŨT NGUYỄN HẢI THỦY <i>Một trái tim nhiệt huyết với nghề</i>	77
8.	GS.VS HOÀNG QUANG THUẬN <i>Tri tuệ đồng hành cùng trái tim thi sĩ</i>	93
9.	GS.TSKH MAI THANH TÂN <i>Trái tim nhiệt huyết của một nhà khoa học ngành Mỏ - Địa chất</i>	118
10.	GS.TS.NGND TRẦN ĐỨC VIÊN <i>Khao khát đổi mới và tâm nguyện Người Thầy</i>	127
11.	PGS.TS NGUYỄN HỮU CÔNG <i>Nhà khoa học có tình yêu lớn lao với công tác nghiên cứu khoa học và trọn vẹn tình nghĩa làm thầy</i>	159
12.	PGS.TS NGUYỄN VĂN CHỨC <i>Khao khát cống hiến và chân quý cuộc đời</i>	168
13.	PGS.TS.NGŨT NGUYỄN XUÂN CỰ <i>Từ người lính nơi chiến trường đến với một nhà khoa học</i>	176
14.	PGS. TS LÊ NGỌC CHUNG <i>Giảng dạy và đào tạo đã mang lại niềm vui và hạnh phúc trong cuộc sống</i>	190
15.	TTƯT. BS CK2 NGUYỄN VIỆT GIÁP <i>Đồng hành cùng đất nước trên bước đường hội nhập</i>	200
16.	PGS.TS HỒ THẾ HÀ <i>Thi nhân – nhà phê bình văn học miền “Đất võ trời văn”</i>	214
17.	PGS.TS ĐỖ THỊ THU HẰNG <i>“Công việc chính là tình yêu và đam mê”</i>	222
18.	PGS.TS NGUYỄN VĂN HÙNG <i>Cần chia sẻ khoa học cho những thế hệ kế thừa</i>	234
19.	PGS.TS NGUYỄN MẠNH HÙNG <i>Cuộc hành trình hiện thực hóa giấc mơ nghề nghiệp cho tri thức trẻ Việt Nam</i>	247
20.	PGS.TS NGUYỄN VĂN KHA <i>Duyên nợ văn chương và niềm đam mê của người cầm bút</i>	258
21.	PGS.TS ĐÀO QUANG KẾ <i>Trọn đời tâm huyết vì sự nghiệp trồng người</i>	268
22.	PGS.TS VÕ THỊ NGỌC LAN <i>Thành công từ những tâm niệm nhỏ trong cuộc sống</i>	283

23.	PGS.TS VŨ TRỌNG LÂM <i>Một nhà khoa học đam mê khám phá tri thức.....</i>	293
24.	PGS.TS ĐỖ VĂN LŨU <i>Chiếc la bàn trên dòng sông toán học.....</i>	305
25.	PGS.TS LÊ QUỐC LÝ <i>Tâm chân dung nhà khoa học bán lĩnh.....</i>	316
26.	PGS.TS NGUYỄN NGỌC DŨNG <i>Nhà khoa học – đồng hành cùng nhà nông.....</i>	328
27.	PGS.TS TRẦN NGỌC <i>Người con trên quê hương xứ Quảng.....</i>	340
28.	PGS.TS NGUYỄN NGỌC OANH <i>Tận tụy một chữ “Tâm” với người.....</i>	351
29.	PGS.TS. NGUYỄN HOÀNG VĂN PHỤ <i>Mối duyên định mệnh của người “kỹ sư đồng ruộng”.....</i>	360
30.	PGS.TS. NGUYỄN BÙI QUANG THANH <i>Người góp phần giữ “Hồn” bản sắc văn hóa dân tộc Việt.....</i>	380
31.	PGS.TS TRẦN KHÁNH THÀNH <i>Nhà nghiên cứu văn học ưu tú.....</i>	393
32.	PGS.TS PHẠM NGỌC THẠCH <i>Một cuộc đời khoa học đầy nhiệt huyết và đam mê.....</i>	402
33.	PGS.TS. NGUYỄN NGUYỄN THẾ THĂNG <i>Khơi nguồn cảm hứng từ tình yêu lịch sử.....</i>	413
34.	PGS.TS LÊ MẠNH TÂN <i>Nhà khoa học môi trường với những công trình không phải xuất phát từ sự vô tình mà đến được mà phải từ sự lao động cống hiến hết mình.....</i>	427
35.	PGS.TS TRỊNH KHẮC THẨM <i>Những chặng đường sự nghiệp và chặng đường khó quên.....</i>	438
36.	PGS.TS TRẦN THỊ VIỆT TRUNG <i>Tình yêu và lòng đam mê với nghề làm nên điều kỳ diệu.....</i>	454
37.	PGS.TS TRẦN MẠNH TIẾN <i>Một con người đi lên bằng nội lực, thành công từ những gian nan.....</i>	473
38.	PGS.TS NGUYỄN HUY SƠN <i>Người mang tâm huyết với màu xanh của rừng.....</i>	494
39.	PGS.TS NGUYỄN NGỌC VINH <i>Không có bắt đầu thì không có kết thúc.....</i>	508
40.	PGS.TS TRẦN SINH VƯƠNG <i>Một sự nghiệp tận hiến cho ngành giải phẫu.....</i>	515
41.	PGS.TS DƯƠNG VĂN XANH <i>Miệt mài những tháng năm cống hiến.....</i>	523
42.	PGS.TS NGUYỄN TRỌNG XUÂN <i>Cánh chim không mỏi cuộc đời đại ngàn gió lộng.....</i>	536
43.	PGS.TS LÊ VĂN YÊN <i>Trọn niềm say mê với xuất bản học và tình yêu cho sự học quốc tế.....</i>	547
44.	HỌC GIẢ TIẾN SĨ CAO ĐÌNH HÙNG <i>Tâm gương khoa học, đạo đức và tri thức của thế giới.....</i>	559
45.	TS.LS PHẠM SỸ CHUNG <i>Đồng hành cùng đất nước trên bước đường hội nhập.....</i>	573

GS.TSKH. HOÀNG VĂN KIỂM

NHIP CẦU TRI THỨC CỦA VIỆT NAM TRÊN CON ĐƯỜNG HỘI NHẬP CÔNG NGHỆ THÔNG TIN QUỐC TẾ

GS. TSKH. HOÀNG VĂN KIỂM

*T*hiện trí, thiện tài, năng thiện đạt
Chân tâm, chân ý, đức chân danh

Chỉ bấy nhiêu thôi cũng đủ để nói về một con người tài đức vẹn toàn. Hình ảnh của một người có phẩm chất đức độ và lòng yêu nghề, một người lãnh đạo tận tụy với công việc, trọn niềm đam mê với khoa học đã trở nên quen thuộc đối với các cán bộ, giảng viên, công nhân viên, đồng nghiệp và các thế hệ đã biết đến ông trong những chặng đường công tác mà ông đã qua. Ông chính là GS.TSKH. Hoàng Văn Kiểm, nguyên là Hiệu trưởng Trường Đại học Công nghệ

Thông tin - Đại học Quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh. Những nỗ lực không ngừng nghỉ cùng với ước vọng, đam mê về một nền giáo dục và khoa học nước nhà phồn thịnh có thể làm chủ công nghệ hiện đại trong tương lai, ông đã góp phần không nhỏ trong công cuộc hiện đại hóa đưa Việt Nam vươn tầm ra thế giới. Là điển hình cho sự tiếp nối truyền thống về tinh thần hiếu học của đất nước, dân tộc, ông không chỉ thành công trong vai trò một nhà giáo, nhà quản lý, nhà khoa học tài ba mà còn là một người cha đáng kính khi dìu dắt các con trưởng thành. Hiện nay, cả 2 con trai của GS.TSKH. Hoàng Văn Kiểm đều là chuyên gia về Trí tuệ nhân tạo (AI), đang tham gia vào các Dự án về Máy học, Rô - bốt thế hệ mới ở Học viện Công nghệ hàng đầu của Mỹ (MIT) và Đại học Quốc gia Singapore (NUS) và được giải thưởng, huy chương vàng Lý Quang Diệu... .

GS.TSKH. Hoàng Văn Kiêm – Người đặt viên đá tảng cho việc xây dựng Đại học Công nghệ Thông tin - Đại học Quốc Gia TP. HCM.

Những dấu ấn nhỏ của tháng ngày trưởng thành

Là một chàng trai Thủ đô, sinh ngày 10 tháng 08 năm 1950 trên mảnh đất nghìn năm văn hiến, là kinh đô mang tính lịch sử gắn với những chặng đường thăng trầm của hầu hết các triều đại phong kiến Việt Nam. Qua bao đời nay, Hà Nội được mệnh danh là mảnh đất rồng hội tụ, là tượng đài bất tử với linh khí thiêng liêng của đất trời hòa hợp tạo nên một Hà Nội như trái tim của nhân dân Việt Nam.

Được sinh ra và trưởng thành trên mảnh đất Kinh đô giàu truyền thống ấy, sớm được lĩnh hội tinh hoa cũng như mọi sự phát triển đi đầu của nền kinh tế - chính trị - văn hóa - xã hội của cả nước nên ngay từ khi còn nhỏ, cậu bé Kiêm đã rất thông minh, hiếu học. Suốt thời phổ thông, ông luôn mang về những thành tích học tập xuất sắc. Năm 1965, ông đỗ Thủ khoa lớp chuyên toán đầu tiên của Việt Nam mặc dù gia cảnh khó khăn, ngày ngày phải đi làm thuê, đi bóc hành, bóc tỏi, cắt nút chai giúp bà ngoại kiếm sống...

Trước lý lịch “không mấy hoa mỹ” của mình nên cậu bé Kiếm không được gọi vào học dù đã thi đỗ thủ khoa lớp chuyên toán nhưng may mắn, ông được GS. Tạ Quang Bửu – Bộ trưởng Bộ GD & ĐT lúc bấy giờ phát hiện và đưa vào nhập học lớp chuyên toán mặc dù đã khai giảng được nửa năm. Cuộc sống khó khăn là thế nhưng vẫn không làm khó được cậu bé ham học này, để sau đó, cậu trở thành người tốt nghiệp xuất sắc lớp chuyên toán đầu tiên của Việt Nam. Được chuyển tiếp vào Khoa Toán của Trường Đại học Tổng hợp Hà Nội – nơi ông đã nuôi dưỡng mơ ước được đặt chân đến với những con số từ nhỏ. Năm 1969, ông được chọn học tiếp chương trình đào tạo ngành khoa học máy tính đầu tiên sau khi xuất sắc hoàn thành chương trình khóa học Toán trong 3 năm và bị say mê trước sức mạnh lan tỏa của máy tính điện tử thời bấy giờ. Đến năm 1971, ao ước được đứng trên

GS.TSKH. Hoàng Văn Kiếm trong buổi họp mặt đại diện các thế hệ học sinh chuyên toán tại Đại học Tổng hợp Hà Nội, năm 1995.

bục giảng để truyền thụ kiến thức cho thế hệ trẻ, nhưng ông lại được điều về công tác ở Tổng cục Địa chất. Nhân duyên Tin học lại một lần nữa xuất hiện khi ông được phân công nghiên cứu mảng tin học ứng dụng của Tổng Cục. Tại đây, ông đã hoàn thành hệ chương trình tích trữ lượng khoáng sản, địa chất thủy văn, lập bản đồ chẩn đoán khoáng sản kim loại quý và có những trải nghiệm và cả những mối tình đồng nghiệp, thậm chí còn rèn

còn rèn luyện phẩm chất của những con người địa chất vượt qua mọi khó khăn để khám phá ra tài nguyên mới, vùng đất màu mỡ của Tổ Quốc. Khi Cục máy tính điện tử được thành lập năm 1976, ông trở thành đại diện Cục quản lý phía Nam gồm 26 trung tâm điện toán tại Thành phố Hồ Chí Minh. Đây được coi như một bước tiến mới trong sự nghiệp, là cơ hội để ông thể hiện những gì mình đã được học và nghiên cứu nhưng cũng mang tới thách thức không nhỏ so với người lãnh đạo trẻ này. Thậm chí, ông còn trở thành chuyên gia trong việc tiếp cận, tháo gỡ những vấn đề kỹ thuật phức tạp chẳng hạn như chiếc máy vẽ Benson – công cụ tin học bậc nhất của Pháp lúc bấy giờ. Ông là người đầu tiên tiếp quản và lập trình để chiếc máy này đi vào hoạt động, tổ chức đào tạo hàng trăm cán bộ kỹ thuật khai thác tốt công cụ hiện đại này.

Không chỉ dừng lại ở đó, thành công của ông ngày càng tỏa sáng khi trở thành người đầu tiên được tiếp nhận công nghệ tin học viễn thám của lĩnh vực an ninh quốc phòng. Niềm say mê ấy ngày một lớn, nó ăn sâu vào trong tiềm thức ông, và rồi sau những tháng ngày nghiên cứu không mệt mỏi ông đã bảo vệ thành công Luận án Phó Tiến sĩ (nay được gọi là Tiến sĩ chuyên ngành) đầu tiên ở Việt Nam trong lĩnh vực đảm bảo toán học cho máy tính (nay được gọi là tin học) năm 1981. Từ năm 1986 đến 1991, ông trở thành cán bộ nghiên cứu của Viện Tin học. Cũng trong thời gian này, ông được phong hàm Phó Giáo sư Tin học (1991). Vào năm 1992, ông bảo vệ thành công Luận án tiến sĩ khoa học đầu tiên ở Việt Nam trong lĩnh vực đảm bảo toán học cho máy tính (nay được gọi là tin học). Ông trở thành Giáo sư Tin học vào năm 1996 và được phong tặng Nhà giáo Ưu tú năm 2008. Từ năm 1991 đến nay, ông phục vụ công tác giảng dạy của Đại học Quốc gia thành phố Hồ Chí Minh.

Những hành trình học hỏi, trải nghiệm và kết nối sáng tạo

a. Phòng thí nghiệm trí tuệ nhân tạo quốc tế

Vinh dự trở thành nhà khoa học đầu tiên của Việt Nam được mời đến làm việc tại Phòng thí nghiệm trí tuệ nhân tạo quốc tế Bratislava (Tiệp Khắc) phục vụ cho lĩnh vực Trí tuệ nhân tạo năm 1982. Tại đây, ông được mời tham gia dự án về robot trí tuệ nhân tạo cùng tất cả các nhà khoa học hàng đầu về trí tuệ nhân tạo trong phòng thí nghiệm của khối các nước XHCN. Nhắc về trải nghiệm này, ông như một minh chứng sống trong việc thay đổi cách nhìn nhận của thế giới về Việt Nam. Đón tiếp ông bằng tất cả sự ngạc nhiên của những người tham gia dự án, họ nghĩ rằng Việt Nam chưa thể có chuyên gia nghiên cứu về lĩnh vực mới lạ trí tuệ nhân tạo này trong khi Việt Nam mới đẩy lùi chiến tranh mới chỉ vồn vện vài năm. Khi được phân công xây dựng phần mềm điều khiển cánh tay robot GS.TSKH. Hoàng Văn Kiếm chân chất tâm sự rằng: *“Lúc đó, tôi như một người “mới từ ao làng vươn ra biển lớn”. Để thực hiện công việc được phân công, tôi đã phải nỗ lực nghiên cứu, học hỏi thêm rất nhiều. Trong quá trình đó, thậm chí có những ngày liên tiếp cả đêm tôi thức trắng. Nhưng những nỗ lực đó không phụ lòng người, tôi đã xây dựng được một số thuật toán ứng dụng vào dự án và được đánh giá tốt. Kết quả nghiên cứu của tôi đã được báo cáo ở các hội nghị quốc tế Tiệp Khắc, Đức, Nga, Hungary”*. Thật đúng như vậy, không phụ lòng mong mỏi, ông đã nghiên cứu thành công công trình luận án Tiến sĩ khoa học điều khiển học và được nhận xét phản biện đánh giá xuất sắc từ các chuyên gia như Viện sĩ I.Plander (Tiệp), Viện sĩ D. Poxpelov, Viện sĩ A. Kotov (Nga) và nhiều giáo sư, tiến sĩ ở Tiệp, Hungary, Đức, Bungari... là những chuyên gia hàng đầu về trí tuệ nhân tạo cho phòng thí nghiệm quốc tế trong lĩnh vực trí tuệ nhân tạo. Không dừng lại ở đó, nhà khoa học này đã cùng bạn bè, đồng nghiệp trong nước tiếp tục

*GS.TSKH. Hoàng Văn Kiêm tham dự buổi Seminar
tại Phòng thí nghiệm quốc tế về lĩnh vực AI – Năm 1983.*

tiến sâu hơn về lĩnh vực nhân tạo và “truyền lửa” cho thế hệ mới bao gồm 18 Tiến sĩ và hơn 120 Thạc sĩ nghiên cứu lĩnh vực này. Con đò đó đã cập bến với rất nhiều người trưởng thành, trở thành lực lượng nòng cốt về ứng dụng tin học và trí tuệ nhân tạo trong các lĩnh vực chuyên môn khác nhau, có người đã được tham gia vào các dự án trí tuệ nhân tạo của các tổ chức uy tín trên thế giới như NASA, MIT, MICROSOFT...

Trên con đường phát triển, xu thế toàn cầu hóa đang bao trùm thế giới, trí tuệ nhân tạo trở thành một lĩnh vực quen thuộc với rất nhiều người thông qua cuộc cách mạng công nghiệp 4.0 vừa qua. Và GS.TSKH. Hoàng Văn Kiêm – người đã tham gia nghiên cứu cách đây hơn 30 năm, rất quan tâm và ủng hộ Việt Nam, mong Việt Nam hội nhập và thành công trong cuộc cách mạng lớn này.

b. Phần mềm nhận dạng chữ viết (ADOR và DOCR)

Là phần mềm đầu tiên của Việt Nam và được thiết kế bởi người Việt Nam nhưng được phát triển tại thị trường hàng đầu như Pháp, Đức. Phần mềm nhận dạng chữ viết ADOR và DOCR được Giáo sư Hoàng Văn Kiêm phụ trách một nhóm người xây

dựng thành công phần mềm này năm 1990 - 1991. Đã thu hút được sự chú ý, quan tâm lớn của một số công ty quốc gia tại Hội chợ ở Pháp, Đức. Và được Viện Khoa học Việt Nam tin tưởng giao cho phối hợp với các công ty đó để thực hiện các đề nghị của họ.

Rất mừng rằng, sau khi phần mềm được xuất khẩu, đã có hàng trăm đơn đặt hàng mua phần mềm, mang tới một doanh thu không hề nhỏ lúc bấy giờ. Thế nhưng đáng buồn rằng, hi vọng thành công đó thật ngắn ngủi, do chưa có kinh nghiệm trong việc kiểm tra chất lượng sản phẩm, cả nhóm nghiên cứu đã không đủ khả năng để khắc phục mà khách hàng đã phát hiện ra lỗi phần mềm ấy. *“Viết phần mềm đã khó, bảo trì phần mềm còn khó hơn”* – Lời nhắc học trò mình của GS.TSKH. Hoàng Văn Kiếm trước bài học to lớn trong thất bại nghiên cứu và phát triển phần mềm này. Lời nhắc đó đã giúp nhóm nghiên cứu trưởng thành hơn, thay đổi lớn nhất chính là anh Đỗ Cao Bảo thành viên nhóm nghiên cứu sau trở thành Phó Tổng Giám đốc FPT.

c. Kết nối thành công khoa học với thực tiễn từ ứng dụng Tin học

Ngạn ngữ Ả rập đã từng nhận định rằng: *“Nếu mỗi lần nghe chó sủa mà dừng lại thì không bao giờ anh đi được suốt chặng đường đời”*. Chính những thách thức, những chông gai ấy đã đưa một Hoàng Văn Kiếm đến với con đường thành công, với vùng đất màu mỡ mà ông dùng nửa cuộc đời mình để kiếm tìm. Trở thành Giáo sư Tin học khi mới 46 tuổi, với những thành công trong công cuộc nghiên cứu khoa học, ông đã không ngừng nhắc đến những trải nghiệm của mình khi tham gia vào những phát kiến khoa học công nghệ thông tin nước nhà. Ông tự nhận thấy mình là người có rất nhiều cơ hội nghiên cứu và nhiều kỉ niệm sâu sắc cùng những nhà khoa học, chuyên gia số 1 của Việt Nam trong các lĩnh vực từ địa chất, dầu khí, khí tượng thủy văn, y tế, an ninh quốc phòng. Lĩnh vực địa chất là đầu tiên ông công tác trước những giúp đỡ

của nhiều chuyên gia như TS. Trần Minh Thế, GS.TS. Nguyễn Ngọc Thừa, TS. Trương Dương Tấn, ... đã thu hút được sự quan tâm lớn của Lãnh đạo Tổng cục (các đồng chí Nguyễn Văn Điệp, Lê Văn Cự và đồng chí Trần Đức Lương – sau này là Chủ tịch nước) đã thành công xây dựng và đưa vào ứng dụng các phần mềm tính toán trữ lượng khoáng sản địa chất thủy văn, lập bản đồ chẩn đoán kim loại. Ông chia sẻ rằng: *“Lúc đầu tôi tưởng sẽ gặp nhiều khó khăn vì trái ngành nhưng trong thực tế, môi trường này giúp tôi học hỏi được rất nhiều. Tôi được sự giúp đỡ của nhiều đồng nghiệp là các chuyên gia địa chất, được sự quan tâm của Lãnh đạo Tổng cục, đã xây dựng, đưa vào ứng dụng các phần mềm tính toán trữ lượng khoáng sản địa chất thủy văn, ...”*

Với lĩnh vực địa chất, tưởng chừng là lĩnh vực trái ngành nhưng lại thu hút được nhiều sự quan tâm lớn. Còn với lĩnh vực y tế, ông lại dành một sự quan tâm sâu sắc nhất. Chính vì thế, mặc dù mới chỉ ở những giai đoạn khởi đầu triển khai nhưng công trình mà ông nghiên cứu ấy đã đặt nền móng ứng dụng để sau này nhiều đồng nghiệp đã phát triển thành các ứng dụng hữu ích phục vụ hiệu quả cho ngành y tế. Ông nhắc đến lĩnh vực y tế với kỉ niệm được hợp tác với các Giáo sư đầu ngành như Giáo sư Phạm Khuê, Giáo sư Trương Thìn cùng các nghiên cứu sinh để xây dựng hệ chẩn đoán y học cổ truyền, Giáo sư Đặng Văn Chung – chuyên gia số 1 ở Việt Nam về chẩn đoán nội khoa (nổi tiếng là một cặp với Giáo sư Tôn Thất Tùng) được Giáo sư truyền đạt kiến thức về chẩn đoán nội khoa để xây dựng một cơ sở tri thức chẩn đoán y tế trên máy tính điện tử đầu tiên ở Việt Nam.

Đặc biệt, ông không thể quên được trải nghiệm về hợp tác cùng đồng nghiệp phục vụ lĩnh vực an ninh quốc phòng để xây dựng phần mềm viễn thám, nhận dạng phục vụ điều khiển tự động trong phòng không - không quân; xây dựng thành công hệ

chẩn đoán vân tay giúp phá một số vụ án hình sự quan trọng tại Thành phố Hồ Chí Minh. Mang tới 6 đóng góp tiêu biểu trong lĩnh vực Công nghệ và Ứng dụng mang lại kết quả nghiệm thu xuất sắc cho những chương trình trọng điểm Quốc gia và cấp Bộ như Chương trình Tin học Viễn Thông TP. Hồ Chí Minh (Cấp thành phố) với đề tài “*Tổng hợp và Nhận dạng tiếng Việt*” (1995 – 1996) và đề tài “*Nghiên cứu ứng dụng và đưa vào sử dụng một hệ thống ứng dụng công nghệ Tin học – Viễn thông tiên tiến, kết hợp với các phương tiện truyền thống để tăng cường quy mô và chất lượng giáo dục – đào tạo*” (1999 – 2000); đề tài “*Xây dựng mô hình và công cụ tin học để xử lý thông tin về gen hỗ trợ nghiên cứu ứng dụng trong công nghệ sinh học tại Việt Nam*” (2001 – 2002); Đề tài nghiên cứu cơ bản (Cấp nhà nước) về “*Phát triển hệ thống khám phá tri thức từ cơ sở dữ liệu hỗ trợ tìm kiếm, phân tích tổng hợp thông tin*” (2001 – 2003); Đề tài cấp Đại học Quốc gia TP. Hồ Chí Minh về “*Nghiên cứu vấn đề đồng tham chiếu trong dịch tự động Anh Việt*” (2007 – 2008);... Các đề tài nêu trên đều được ứng dụng một cách có hiệu quả trong thực tiễn tiêu biểu cho các lĩnh vực như lĩnh vực công nghệ AI

GS.TSKH. Hoàng Văn Kiểm và cộng sự làm việc tại Phòng Thí nghiệm CBT (computer based training) Đại học Oregon, USA (Năm 1997), khởi tạo cho chương trình đào tạo qua mạng đầu tiên ở Việt Nam.

(Artificial Intelligence), nhận dạng xử lý ảnh, Giáo dục trực tuyến (E_learning), Tin sinh học (Bioinformatics),... Ngoài ra, Giáo sư còn có các đóng góp khác thuộc các lĩnh vực giáo dục, khoa học, ... Đối với lĩnh vực khoa học, ông đã rất thành công trong con đường “*truyền đạo*” với 14 quyển sách chuyên khảo và sách

giáo trình trong lĩnh vực Tin học; với 17 bài báo khoa học, 16 báo cáo hội nghị và tạp chí chuyên ngành trong nước, 15 bài báo khoa học và 56 báo cáo hội nghị và tạp chí chuyên ngành Quốc tế. Đối với lĩnh vực Giáo dục, ông đã thành công đưa “*con thuyền tri thức*” cập bến khi đào tạo được hàng trăm học sinh giỏi cấp Quốc gia, Quốc tế; Hướng dẫn bảo vệ thành công hơn 120 luận văn thạc sỹ và 18 luận án Tiến sĩ với nhiều ứng dụng trong các lĩnh vực Công nghệ tri thức, máy học, các hệ thống thông minh tạo ra các sản phẩm đầu tiên ở Việt Nam trong dịch máy Anh – Việt (TS. Đinh Điền), máy học chẩn đoán Virus (TS. Trương Minh Nhật Quang)....; Đào tạo một số chuyên gia ứng dụng tin học trong lĩnh vực an ninh như TS. Nguyễn Ngọc Kỳ - Thượng tá Bộ Công an, TS. Nguyễn Hồng Sơn – Thượng tá cục xuất nhập cảnh Bộ Nội vụ và một số chuyên viên tác nghiệp tại các đơn vị chuyên môn của Bộ Công an; Chủ trì thành công đề án xây dựng và phát triển khoa Công nghệ thông tin (CNTT), Trường Phổ thông năng khiếu, Trung tâm phát triển công nghệ thông tin thuộc Đại học Quốc gia và trở thành Hiệu trưởng đầu tiên Trường Đại học CNTT tiên phong trong đào tạo CNTT ở Việt Nam. Chủ trì xuất sắc đề án Đào tạo từ xa qua Mạng (nay là đào tạo Trực tuyến). Đã xây dựng và đưa vào triển khai hệ thống đào tạo từ xa qua mạng của Đại học Quốc gia TP. HCM. Đào tạo ra hàng ngàn cử nhân và hàng trăm thạc sỹ tin học qua hệ thống này.

Thêm vào đó, ông còn góp một phần không nhỏ trước hành trình xây dựng và phát triển ứng dụng tin học trong địa chất, các hệ chương trình tính trữ lượng khoáng sản, chẩn đoán mỏ kim loại quý,... tại Tổng cục Địa chất (1972 – 1975); Xây dựng và phát triển Cục máy tính điện tử, tổ chức duy trì và đảm bảo hoạt động của 26 trung tâm máy tính phía Nam trong giai đoạn 1975 – 1980; Chủ trì xuất sắc nhóm nghiên cứu đầu tiên ở Việt Nam

ứng dụng trí tuệ nhân tạo, nhận dạng và xử lý ảnh trong một số lĩnh vực khoa học kỹ thuật, an ninh – quốc phòng (viễn thám, phòng không – không quân). Nghiên cứu và ứng dụng hệ nhận dạng vân tay trong điều tra tội phạm tại cục quản lý xuất nhập cảnh, Sở Công an TP. HCM (2000 – 2002). Chủ trì xuất sắc đề tài ứng dụng công nghệ thông tin vào xử lý Gen (Đề tài đầu tiên ở Việt Nam trong lĩnh vực này) (2002); Thiết lập hệ chuyên gia trong y tế (chẩn đoán y khoa, y học cổ truyền,...) tại Đại học Y Dược, Viện Y học dân tộc TP. HCM (2002 – 2003).

d. Người “thuyền trưởng” đầu tiên trong “vùng biển” xây dựng lớp trí thức trẻ của Đại học CNTT và hệ thống đào tạo trực tuyến

Trường Đại học Công nghệ Thông tin đã xây dựng và công bố chuẩn đầu ra với chương trình đào tạo thạc sĩ, tiến sĩ ngành Khoa học máy tính và Công nghệ thông tin; ban hành các chương trình khung về giáo dục sau đại học; quản lý và nâng cao chất lượng

GS.TSKH. Hoàng Văn Kiểm chụp ảnh lưu niệm tại Lễ phát bằng Thạc sĩ đào tạo qua mạng (đào tạo trực tuyến).

giảng viên sau đại học, đổi mới phương pháp giảng dạy, kiểm tra đánh giá chất lượng. Được biết, đào tạo sau đại học của trường hiện có 417 học viên cao học và 27 Nghiên cứu sinh. Trường đã có 2 nghiên cứu sinh bảo vệ thành công luận án tiến sĩ và 459 học viên tốt nghiệp thạc sĩ. Là Hiệu trưởng đầu tiên,

đồng thời là người “đặt viên đá tảng” cho Trường Đại học Công nghệ Thông tin, chặng đường xây dựng công trình Đại học từ (2000 - 2006), với ông thật không dễ dàng gì. Ông từng chia sẻ đầy chân tình, rằng: “*Lúc nhận quyết định thành lập Trường và quyết định giao trách nhiệm hiệu trưởng, trong tôi trào dâng nhiều cảm xúc, rất vui và cũng rất lo. Người ta nói niềm vui lớn, ta sẽ khóc. Quả thực lúc đó, tôi đã trào nước mắt vì vui mừng khi nhận quyết định. Các thầy cô đồng nghiệp đã từng đồng cam cộng khổ, cùng tôi xây dựng đề án thành lập Trường hẳn rất thấu hiểu và chia sẻ niềm vui lớn lao đó của tôi, cũng như tập thể các thầy cô của Trung tâm Phát triển Công nghệ Thông tin*”. Mọi thứ tưởng chừng như đã được thông qua sau nhiều lần bảo vệ tại hội thảo các cấp, các ngành, các bộ và thậm chí là Văn phòng Thủ tướng, thế nhưng đồng chí Chủ nhiệm Văn phòng Chính phủ cho biết phải làm lại một số nội dung còn mơ hồ. Đúng hơn một năm sau, dưới sự chỉ đạo trực tiếp của lãnh đạo Đại học Quốc gia TP. Hồ Chí Minh, đề án được bổ sung và hoàn chỉnh, lại một lần nữa được bảo vệ ở từng cấp, trực tiếp Thủ

GS.TSKH. Hoàng Văn Kiêm đọc diễn văn khai mạc trong buổi Lễ ra mắt chương trình đào tạo về Internet tại Tp. HCM (Năm 2002).

tướng Phan Văn Khải nhấn mạnh vai trò của CNTT với lãnh đạo Đại học Quốc gia TP. Hồ Chí Minh là cần tăng cường đào tạo về quy mô lẫn nguồn nhân lực CNTT. Đề án cuối cùng cũng đi đến thành công, một cảm giác hạnh phúc và sung sướng nhưng cũng thật nặng nề khi hiểu được trách nhiệm của mình. Để xây dựng một trường Đại học CNTT cần nhiều đến những vấn đề như cơ sở vật chất, đội ngũ nhân sự, phương tiện thực hành,... Dưới sự hỗ trợ, chia sẻ và giúp đỡ của lãnh đạo cũng như các thành viên Đại học Quốc gia, cuối cùng mọi thử thách ấy đều có thể vượt qua. Đến nay, trường Đại học Công nghệ Thông tin đã có được một bộ mặt hiện đại với cơ sở vật chất khang trang cùng hàng trăm cán bộ giảng dạy, hàng chục cán bộ được đào tạo trình độ tiến sĩ; nhiều cựu sinh viên của trường hiện đang nắm giữ nhiều chức vụ chủ chốt ở các cơ quan Nhà nước, xí nghiệp, tập đoàn đa quốc gia... Nhân dịp kỉ niệm 10 năm thành lập trường (2006 – 2016), nhiều lãnh đạo các cấp và các nhà giáo dục đã khẳng

GS.TSKH. Hoàng Văn Kiêm ký kết hợp tác thành lập Trung tâm sáng tạo Microsoft đầu tiên ở Việt Nam (Năm 2008).

định mô hình Đại học Công nghệ Thông tin mà GS. TSKH. Hoàng Văn Kiếm đã xây dựng là hoàn toàn đúng đắn, bởi lẽ, trong nhiều năm qua, Đại học Công nghệ Thông tin đã trở thành trung tâm đào tạo nguồn nhân lực công nghệ thông tin chất lượng hàng đầu của Việt Nam.

Khoa học và Giáo dục trở thành một mối nhân duyên tốt đẹp với GS.TSKH. Hoàng Văn Kiếm - người luôn nung nấu ý tưởng thực hiện mô hình đào tạo trực tuyến tại Việt Nam sau chuyến công tác tại Hoa Kỳ cùng một số nước tại Bắc Mỹ. Trước đó, đề án này mang lại nhiều ý kiến trái chiều và nhiều nỗi băn khoăn về phương pháp và chất lượng đào tạo. Nhưng dưới sự ủng hộ to lớn của lãnh đạo các cấp, mô hình đào tạo trực tuyến đã bước đầu đi vào thử nghiệm tại Việt Nam dưới sự điều hành trực tiếp của GS.TSKH. Hoàng Văn Kiếm trong 10 năm (2000 – 2010). Không phụ công mong đợi, thời gian đã chứng minh rằng chương trình đào tạo trực tuyến E - learning rất hiệu quả, đào tạo ra hàng nghìn cử nhân - kĩ sư và hàng trăm thạc sĩ trong đó có nhiều người trở thành chuyên gia nòng cốt ở các đơn vị, công ty trong nước. Không những thế, E - learning trở thành một trong những mô hình đào tạo có xu thế phát triển ở nhiều nơi trên thế giới.

e. Từ một nhà khoa học đến hoạt động thực tiễn

Nhắc đến những thành công của ông trong khoa học, dù bạn bè hay đồng nghiệp lâu năm đều không thể phủ nhận những giá trị cống hiến to lớn của ông đối với sự nghiệp khoa học sáng tạo. Ông không chỉ thành công với vai trò một nhà khoa học tài ba, một nhà giáo, nhà quản lý có tầm nhìn sắc sảo với thời cuộc. Ông còn một người luôn cùng với đồng nghiệp và các thế hệ sinh viên đưa những kiến thức hàn lâm chuyên sâu vào thực tế với nhiều hoạt động thực tiễn, hỗ trợ sản xuất kinh doanh gắn với đổi mới sáng tạo.

Những giải thưởng được vinh danh

Trước công lao to lớn của ông, Ủy Ban Khoa học Kỹ thuật nhà - nước, Bộ Giáo dục và Đào tạo, Thủ tướng Chính phủ, Đại học Quốc gia TP. Hồ Chí Minh, đã trao tặng GS.TSKH. Hoàng Văn Kiếm những bằng khen, giải thưởng danh giá như: Bằng khen của Ủy Ban Khoa học Kỹ thuật nhà nước (1990); Giải nhì Giải thưởng Khoa học Công nghệ Việt Nam (2000); Huân chương lao động hạng 3 số 590/2006 QĐ/CTN ngày 16/05/2006; Bằng khen của Thủ tướng Chính phủ số 346 QĐ/TTg ngày 07/04/2004; Bằng khen của Bộ Giáo dục và Đào tạo số 3592 GD/ĐT ngày 10/11/1997; Chiến sĩ thi đua cấp Bộ số 978/QĐ - BGDĐT ngày 17/02/2009; Chiến sĩ thi đua cấp Đại học Quốc gia số 920/ĐHQG - HCM ngày 25/07/2007; Bằng khen của Ủy ban Nhân dân TP. Hồ Chí Minh số 8108/QĐ - UBKT ngày 04/12/1995; Giải thưởng Khoa học - Công nghệ Việt Nam 1999 (hạng nhì) số 21/QĐ - LHH ngày 10/01/2000;... Từ năm 1995 đến nay là giảng viên giỏi, chiến sĩ thi đua cấp cơ sở của Đại học

GS.TSKH. Hoàng Văn Kiếm dự Lễ chuyển giao hệ thống truyền và lưu trữ dữ liệu qua vệ tinh cho tàu dịch vụ BV-96789TS (Hoạt động kết nối, hỗ trợ ngư dân trên tàu đánh cá thông minh - năm 2017).

Khoa học Tự nhiên, Trung tâm Phát triển Công nghệ Thông tin, trường Đại học Công nghệ Thông tin Đại học quốc gia TP Hồ Chí Minh bao gồm Chiến sĩ thi đua cấp cơ sở số 03/QĐ - ĐHCNTT - TĐKT ngày 05/09/2011; Chiến sĩ thi đua cấp cơ sở số 01/QĐ - ĐHCNTT - TĐKT, ngày 09/08/2010; Chiến sĩ thi đua cấp cơ sở số 23/2005/CNTT - QĐ - TCKH ngày 25/08/2005;...

Cùng với những thành tích và cống hiến tiêu biểu trên, GS.TSKH. Hoàng Văn Kiếm còn có nhiều đóng góp cụ thể và hiệu quả cho Giáo dục Đại học Việt Nam. Nhiều trường Đại học đã mời ông làm cố vấn chiến lược phát triển, giảng dạy và hướng dẫn nghiên cứu khoa học về tư duy sáng tạo và giáo dục sáng tạo. Ông đã trực tiếp phụ trách và giảng dạy cho hàng chục khóa đào tạo về tư duy sáng tạo cho giảng viên, hướng dẫn hàng chục đề tài luận văn cao học và nghiên cứu sinh về các hệ thống thông minh và trí tuệ nhân tạo ứng dụng trong nhiều lĩnh vực kinh tế - xã hội. Và vẫn tiếp tục cuộc hành trình trải nghiệm, GS.TSKH. Hoàng Văn Kiếm chia sẻ để nhiều thế hệ sinh viên, học sinh chấp cánh ước mơ, kết nối sáng tạo và là nhịp cầu nối kết thế hệ trẻ Việt Nam với thế giới Khoa học công nghệ trong cuộc Cách mạng công nghiệp 4.0 sắp tới.